

πληρώματος, ὑπάρχει προσιτὸν ἅπλοι τοῖς ἀσθενοῦσι, πενομένοις τε καὶ ἀποροῦσι, παρέχον αὐτοῖς πάντα τὰ πρὸς ἱασιν αὐτῶν θεραπευτικὰ βοηθήματα, καὶ πάσης ἠθικῆς τε καὶ ὕλικῆς παρηγορίας ἐχέγγυα. Καὶ ταῦτα μὲν ἔστωσαν ἱκανὰ ἤδη πρὸς γενικὴν τινα γνώσιν καὶ ιδεάν περὶ ἀρχῆς καὶ συστάσεως τῷ Νοσοκομείῳ.

Γ. Γ. Κανελλίδης

Ἰατρός τοῦ Γραικικοῦ Ἐθνικοῦ Νοσοκομείου.

ΠΘΙΚΑ.

(ἐκ τοῦ Ἰταλικοῦ τοῦ Σιλουίου Πελλικου.)

Τίμα τοὺς γέροντας ὅλους, ὡς εἰκονίζοντας τοὺς γονεῖς καὶ τοὺς πρόγονους σου. Τὸ γῆρας ἔχει δικαίωμα ν' ἀπαιτῇ σέβας καὶ αἰδῶ ἀπὸ ὅλας τὰς εὐγενεῖς ψυχάς.

Ἡ ἀρχαία Σπάρτη εἶχε νόμον προστάσσοντα εἰς τοὺς νέους νὰ προσηκόνωνται τοὺς γέροντας· νὰ σιωπῶσιν ὅταν αὐτοὶ ὠμίλουν· παντοῦ ὅπου τοὺς ἀπῆντων νὰ παραχωρῶσιν· ὅ,τι δὲν προστάσσει τὴν σήμερον νόμος, ἅς τὸ ἐκτελῶμεν διὰ τὴν κοσμιότητα· καὶ τοῦτο εἶνε καλλίτερον.

Τοιαύτης ἠθικῆς καλλονῆς χάριν ἔχει τὸ σέβας τοῦτο, ὥστε καὶ ὅσοι τὸ παραμελοῦν, ἀναγκάζονται νὰ θαυμάζωσι τοὺς ζηλωτὰς τῆς ἐκπληρώσεώς του.

Γηραιὸς Ἀθηναῖος ἐζητοῦσε τόπον νὰ καθῆται εἰς τὰ Ὀλύμπια καὶ δὲν εὗρισκε· νέοι τινὲς συμπολῖται τοῦ ἔνευσαν τὸν γέροντα νὰ πλησιάσῃ, καὶ ὅταν κατὰ τὴν πρόσκλησίν των ἔφθασε μόλις ἕως εἰς αὐτοὺς, ἀντὶ γὰρ τὸν ὑποδεχθῶσι μὲ σέβας, τὸν ἐπεριγέλασαν ἀναξίως· ὁ δυστυχὴς τότε, ἀπωθούμενος πανταχόθεν, κατήντησεν εἰς τὸ μέρος ὅπου ἐκάθηντο οἱ Σπαρτιάται, οἱ ἅποιοι, φυλάττοντες τὸ ἱερὸν ἔθος τῆς πατρίδος των, σκώνουνται κοσμίως καὶ τὸν καθίζουσι μεταξύ των. Τότε οἱ αὐτοὶ ἐκεῖνοι Ἀθηναῖοι, οἵτινες τὸν ἐπεριγέλασαν ἀναίσχυντως, ἐκινήθησαν εἰς θαυμασμὸν τῶν γενναίων ἀγτιζήλων των, καὶ σφοδρόταται ἐπικροτήσεις ἀντήχησαν εἰς ὅλον τὸ ἀμ-

φιθέατρον. Δάκρυα ἔρρευσαν ἀπὸ τοὺς ὀφθαλμοὺς τοῦ γέροντος, ὅστις κινήσας
πολίον τε κάρη πολίον τε γένειον
ἀνέκραξεν· «οἱ Ἀθηναῖοι γνωρίζουν τὰ καλὰ, ἀλλ' οἱ Σπαρτιάται τὰ
πράττουσιν.»

Ἀλέξανδρος ὁ Μακεδὼν, τὸν ὁποῖον διὰ τοῦτο ἤθελα εὐχαρίστως ὀνο-
μάσει Μέγαν, καὶ ὅποτε λαμπρόταται νίκαι ἐνέπνεον εἰς αὐτὸν ἑπαρσιν,
καὶ τότε ὅμως ἐσέβετο τὸ γῆρας. Ἐμποδιζόμενός ποτε ἀπὸ σωροὺς χιόνος
εἰς τὴν νικηφόρον πορείαν του, ἐπρόσταξε νὰ καύσῃ ξύλα, καὶ καθήμε-
νος εἰς τὸ βασιλικὸν του βᾶθρον ἐθερμαίνεται. Ἐκεῖ, παρατηρήσας μεταξὺ
τῶν στρατιωτῶν ἄνθρωπον καταβαρυνμένον ἀπὸ τὸ βάρος τῶν χρόνων καὶ
τρέμοντα ἀπὸ τὸ ψύχος, εὐθὺς τρέχει πρὸς αὐτὸν, καὶ μὲ τὰς ἀνικητοὺς
χεῖρας, αἱ ὁποῖαι κατέστρεψαν τοῦ Δαρείου τὸν θρόνον, πιάνει τὸν ἀποναρ-
κωμένον γέροντα, καὶ τὸν καθίζει εἰς τὸ ἴδιόν του κάθισμα.

» Μόνος ὁ τοῦ γῆρατος, τοῦ γυναικείου φύλου καὶ τῆς δυστυχίας κα-
ταφρονητῆς εἶναι κακὸς ἄνθρωπος, ἔλεγεν ὁ Παρίνης (1)· καὶ ὁ Παρίνης
μετεχειρίζετο ὅλην τὴν πρὸς τοὺς μαθητάς του ὑπεροχὴν, διὰ νὰ τοὺς κα-
ταστήσῃ αἰδῆμονας πρὸς τοὺς γέροντας. Μίαν τῶν ἡμερῶν, παρωργισμένος
κατὰ τινος νέου, διότι ἔμαθεν ἐν σφάλμα του, τὸν ἀπαντᾷ κατὰ τύχην εἰς
τὴν ἀγυῖαν, ἐν ᾧ, προσπαθὼν νὰ σηκώσῃ γέροντα μοναχόν, ὠργίζετο γεν-
ναίως κατὰ τῶν ἀθλίων ἐκείνων, οἵτινες εἶχον ὠθήσει αὐτόν. Ὁ Παρίνης
τότε ἤρχισε καὶ αὐτὸς νὰ κράζῃ ὁμοφώνως· ἔπειτα δὲ, ἐναγκαλισθεὶς τὸν
μαθητὴν, εἶπε· «πρὸ μιᾶς ὥρας σὲ ἐστοχαζόμεν πονηρόν, ἀλλ' ἀφοῦ εἶδα
ὅτι σέβῃ τοὺς γέροντας, ἀρχίζω πάλιν νὰ σὲ στοχαζώμην ἐπιδεκτικὸν
πολλῶν ἀρετῶν.»

Ἀξιόσεβαστον πρὸ πάντων εἶνε τὸ γῆρας ἐκείνων, οἵτινες ὑπέφεραν τὰς
ἀηδίας τῆς νηπιότητος καὶ τῆς νεαρᾶς ἡλικίας μας· ἐκείνων, οἵτινες συνε-
σέφεραν μὲ ὅλας τινος δυνάμεις εἰς τὴν ἀνατροφὴν καὶ παιδείαν ἡμῶν.
Ἄς εἴμεθα λοιπὸν συγκαταβατικοὶ πρὸς τὰ ἐλαττώματά των, καὶ γενναίως
ἂς ἐκτιμῶμεν ὅσους κόπους καὶ βασάνους ὑπέφεραν δι' ἡμᾶς, ὅσων φιλο-
στοργίαν ἐδείξαν πρὸς ἡμᾶς, καὶ τὴν εὐάρεστον ἐκείνην ἀμειβὴν τὴν ὁποίαν
ἤλπιζαν ἀπὸ τὴν ἐπίμονον ἀγάπην μας· ὅχι! ὅστις γενναιοψύχως ἀφιερώνε-
ται εἰς τὴν ἀνατροφὴν τῆς νεολαίας, δὲν ἀνταμείβεται ἱκανῶς διὰ τοῦ ἄρ-
του τὸν ὁποῖον τόσον δικαίως δίδουσιν εἰς αὐτόν· αὐτὰ εἶναι ἐκπλήρωσις
καθηκόντων πατρὸς ἢ μητρὸς, καὶ ὅχι μισθωτοῦ· αὐτὰ δοῦναι εἰς αὐτόν,
ὅστις ἀφοσιούται εἰς τὸ σταδίον τοῦτο· συνειθίζουσιν αὐτὸν νὰ ἀγαπᾷ, καὶ
οὕτω νὰ ἀποκτᾷ τὸ δικαίωμα τοῦ ν' ἀνταγαπᾶται.

(1) Ἰταλὸς ποιητὴς καὶ διδασκαλός.

Ἄς προσφέρωμεν λοιπὸν υἱὸν σέβας πρὸς ὅλους τοὺς ἀνωτέρους ἡμῶν, διότι εἶναι ἀνώτεροι.

Ἄς προσφέρωμεν υἱὸν σέβας πρὸς ὅλους τοὺς ἑσθράς, ὅσοι εὐηργέτησαν τὴν πατρίδα ἢ τὴν ἀνθρωπότητα. Ἰερὰ ἂς ἔχωμεν τὰ συγγράμματα, τὰς εἰκόνας, τοὺς τάφους τῶν! Καὶ ὅταν θεωρῶμεν τοὺς παρελθόντας αἰῶνας, καὶ τὰ λείψανα τῆς βαρβαρότητος, τὰ ὅποια μᾶς ἄφησαν κληρονομίαν ὅταν θρηνηῶμεν πολλὰ παρόντα κακὰ, καὶ ταῦτα μᾶς φαίνονται ὡς συνέπειαι τῶν παθῶν καὶ τῶν πλανῶν τοῦ ἀνθρώπου τῶν παρελθόντων αἰώνων, ἂς μὴ ὑποπέσωμεν εἰς πειρασμὸν νὰ κατηγορήσωμεν τοὺς πατέρας μας, ἂς προσέχωμεν νὰ εἰμεθα εὐλαβεῖς εἰς τὰς περὶ αὐτῶν κρίσεις μας, στοχαζόμενοι τὴν ἀνάγκην καὶ τὰς ἀνάγκας προλήψεως, τὰς ὅποιας δὲν δύναμεθα κατ' ἀξίαν νὰ κρίνωμεν, τόσον ἀπέχοντες ἀπὸ τὴν ἐποχὴν τῶν.

Ἡ περὶ τῶν προγόνων ἀνάκρισις πρέπει μὲν νὰ γίνεται μετὰ λόγου, ἀλλ' ὅχι ἀσυμπαθῆς· δὲν πρέπει μῆτε νὰ συκοφαντῶμεν, μῆτε ν' ἀποποιώμεθα ὑπεροπτικῶς τὸ σέβας, τὸ ἀντίκον εἰς τοὺς μὴ δυναμένους ν' ἀναστηθῶσιν ἀπὸ τοὺς τάφους καὶ νὰ μᾶς εἰπωσι,

« Τέκνα, ἰδοὺ ἡ αἰτία τῆς τωκότητος διαγωγῆς ἡμῶν ».

Ἐκτός τοῦ πατρὸς, τῆς μητρὸς καὶ τῶν ἄλλων συγγενῶν, τῶν φύσει οικειοτέρων σου, ἐκτός τῶν διδασκάλων, οἱ ὅποιοι κατεστάθησαν τόσον ἄξιοι τῆς ὑπολήψεώς σου, ὥστε εὐχαρίστως ἡλεες τοὺς ἀνημέτους φίλους, ὥσως λάβῃς συμπάθειαν ἰδιόζουσαν πρὸς ἄλλους, τῶν ὁποίων τὰ προτερήματα ὀλιγώτερον γνωρίζεις, ἐξίχως δὲ πρὸς νέους συνομηλίκους, ἢ σχεδὸν συνομηλίκους σου· πότε πρέπει νὰ ἐνδώσῃς εἰς τὴν συμπάθειαν ταύτην; πότε νὰ τὴν ἀντιπολεμήσῃς; — Ἡ ἀπόκρισις δὲν ἐπιδέχεται δισταγμὸν.

Χρεωστούμεν βέβαιον νὰ ἔχωμεν εὐνοίαν πρὸς ὅλους τοὺς ἀνθρώπους, ἀλλ' ἡ εὐνοία αὕτη πρέπει νὰ καταντᾷ εἰς φιλίαν πρὸς μόνους τοὺς ἀξιούς τῆς ὑπολήψεως ἡμῶν. Ἡ φιλία εἶναι ἀδελφικὸς δεσμός, καὶ κατὰ τὴν ὑψηλοτάτην εὐνοίαν αὐτῆς, εἶναι ὁ ὡραιότερος ἰδανικὸς τῆς ἀδελφότητος τύπος· ὑψηλοτάτη ἁρμονία δύο ἢ τριῶν ψυχῶν, καὶ ποτε πλειοτέρων, αἱ ὁποῖαι κατεστάθησαν πρὸς ἀλλήλας ἀναγκαῖαι, αἱ ὁποῖαι εὐρήκαν τελείαν διάθεσιν εἰς τὸ νὰ συνεννοῶνται, νὰ συμβιβάζωνται, νὰ ἐξηγῶνται γενναίως, νὰ ἐνθαρρύνωνται εἰς τὸ ἀγαθόν.

Ἀπὸ ὅλης τῆς κοινωνίας, λέγει ὁ Κικέρων (περὶ καθηκόντ. βιβλ. α. κεφ. κ'), καμία δὲν ὑπερέχει τόσον, καμία δὲν εἶναι τόσον στερεά, ὅσον ἡ τῶν ἐναρέτων ἀνδρῶν, τοὺς ὁποίους συνδέει ἡθὼν ὁμοιότης.

Μὴ ἀτιμᾷς τὸ ἱερὸν ὄνομα φίλος, ἀνομιάζων αὐτῷ τὸν ὀλίγης ἀρετῆς μέτοχον, ἢ τὸν παντάπασιν ἀμέτοχον αὐτῆς.

Ὁ μισόθρησκος, ὁ μὴ φροντίζων περὶ τῆς ἀνθρωπίνης αὐτοῦ ἀξίας, ὁ μὴ

αἰσθάνομενος ὅτι χρεώσται νὰ τιμᾷ τὴν πατρίδα διὰ τῶν νοσῶν καὶ ἡθικῶν ἀρετῶν του, ὁ φαινόμενος υἱὸς ἀναιδῆς καὶ κακόβουλος ἀδελφός, καὶ ἂν ᾔηται χρεώστατος ἄνθρωπος κατὰ τὴν ἐξωτερικὴν καὶ τοῦ τρόπου, κατὰ τὴν εὐγλωττίαν, τὴν πολυμαθειαν, ἔστω καὶ ὅτι ἔχει γενναίαν τινὰ ὁρμὴν πρὸς τὰς γενναίας πράξεις, εἰς ὅλα ταῦτα ὁ τοιοῦτος δὲν ἔχει τι ἄξιον τῆς φιλίας σου. Καὶ ἂν σὲ δεῖξῃ μεγάλαν εὐνοίαν, μὴ τὴν δέξασαι φίλον· μόνος ὁ ἐνάρετος ἔχει τὰ προτερήματα τὰ ἀρμόζοντα εἰς φίλον.

Πρὶν λοιπὸν γνωρίσῃς τινὰ ὡς ἐνάρετον, καὶ μόνῃ ἢ ὑποψία ὅτι ἐνδέχεται νὰ μὴν ᾔηται τοιοῦτος, πρέπει νὰ σ' ἐμποδίσῃ ἀπὸ τοῦ νὰ ὑπερβῇς τὰ ὅρια τῆς κοινῆς πρὸς ὅλους εὐγενικῆς διαγωγῆς· ἡ προσφορὰ τῆς φιλίας εἶναι πρᾶγμα σπουδαιότατον· δεικνύει δὲ ἀφροσύνην ἀξιοκατάκριτον, ἔλλειψιν ἀξιοπροσπείας, ὅστις σπεύδει νὰ τὴν βίβῃ εἰς τὸν τυχόντα· ὅστις φιλιόνεται μὲ πονηροῦ καὶ αὐτὸς γίνεται πονηρὸς, ἢ τοῦλάχιστον, καὶ αὐτὸς γίνεται συμμέτοχος τοῦ αἵτου· αὐτῶν.

Ἄλλ' εὐτυχὲς ὅστις εὕρῃ φίλον ἄξιον ἐκυτοῦ! ἐγκαταλειμμένος, ὁ ἄνθρωπος εἰς μόνους τὰς ἰδίας δυνάμεις, πολλάκις χαυνοῦται εἰς τὴν ἄσκησιν τῆς ἀρετῆς· τὸ παιδάκιγμα ὅμως καὶ αἱ ἐνισχύσεις αἱ φιλικαὶ αὐξάνουν τὴν δραστηριότητα τῆς ψυχῆς του. Κατ' ἀρχὰς ἐροῦθεῖτο ἴσως, ἐπειδὴ συνησθάνετο ὅτι εἶναι ἐπιρροπῆς εἰς πολλὰ ἐλαττώματα, καὶ δὲν ἐγνώριζεν εἶτι ὅλον τὸ μέτρον τῆς δυνάμεώς του· ἀλλ' ἡ περὶ αὐτοῦ ὑπόληψις ἐκείνου τὸν ὁποῖον ἀγαπᾷ, τὸν ἀνυψώνει καὶ εἰς τοὺς ἰδίους αὐτοῦ ὀρθαλμούς· ἐρωθεῖα ἐπὶ ἐνδομύχως ὅτι δὲν ἔχει τὴν ἀρετὴν ὅλην, ὅτην ὑποθέτει εἰς αὐτὸν ἢ συγκατάθεσις τοῦ ἄλλου, ἀλλ' ἡ εὐψυχία του αὐξάνει καὶ τὸν βοηθεῖ νὰ διορθώσῃ τὰ σφάλματά του· εὐφραίνεται, ὅτι τὰς φυσικὰς του δεξιότητας δὲν παρέβλεψεν ὁ φίλος του, καὶ εὐγνωμονεῖ διὰ τοῦτο· φλογίζεται ν' ἀποκτήσῃ καὶ ἄλλας, καὶ, χάρις εἰς τὴν φιλίαν, ἰδοὺ ἐνίοτε ὅτι προβαίνει ταχέως πρὸς τὴν τελειότητα ἄνθρωπος, ὅστις καὶ ἦτο καὶ ἤθελε μείνει μακρὰν αὐτῆς.

Μὴν ἀγωνίζεσαι τόσον εἰς εὐρεσίαν φίλων· προκρίτωτερον νὰ μὴν ἔχη· πασῶς, παρὰ νὰ μετανοῇς διὰ τὴν ὑπερβολὴν βιασμένην ἐκλογὴν σου· ἀλλ' εἰς τὸν φίλον σου τοῦτον, ἂν τὸν εὕρῃς, πρόφθερε τιμὴν εὐγενοῦ, φιλίας.

Τὸ γενναῖον τοῦτο αἶσθημα ἐκυρώθη ἀπὸ ὅλους τοὺς φιλοσόφους· ἐπεκυρώθη ἀπὸ αὐτὴν τὴν θρησκείαν· εἰςέσκομεν παρδείγματα εἰς τὴν θείαν Γραφήν. « Καὶ ἡ ψυχὴ Ἰωνάθαν συνεδέθη τῇ ψυχῇ Δαβὶδ, καὶ ἠγάπησεν αὐτὴν Ἰωνάθαν κατὰ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ. » Ἄλλ' ἰδοὺ τὸ καλλίτερον· ἡ φιλία καθιερώθη ἀπὸ τὸν Αὐτρωτὴν αὐτόν· ἔσφιγξεν εἰς τὸν κόλπον του τὴν κεφαλὴν τοῦ κοιμωμένου μαθητοῦ Ἰωάννου, καὶ ἀπὸ τὴν σταυρὸν ἐπάνω, πρὶν παραδῶσῃ τὸ πνεῦμα, ἐξεφώνητε τοὺς θεοὺς ἐκείνους λόγους, ὅλους πνέαν-

τας στοργὴν υἱικὴν καὶ φιλικήν. « Μῆτερ, ἰδοὺ ὁ υἱός σου ! μαθητὰ, ἰδοὺ ἡ μήτηρ σου ! . . »

Νομίζω ὅτι ἡ φιλία (καὶ ἐνταῦθα εἶναι ὁ λόγος περὶ φιλίας εὐγενοῦς, ἀλθινης, θεμελιουμένης εἰς μεγάλην ὑπόληψιν) εἶναι σχεδὸν ἀναγκαῖα εἰς τὸν ἄνθρωπον, διὰ τὰ τὸν ἀποτρέπει ἀπὸ τὰς χαμερπεῖς κλίσεις, ἐμπνέει εἰς τὴν ψυχὴν ἀνεξήγητόν τινα ἐρμὴν ποιητικὴν, ἰσχυράν, ὑψηλὴν, ἡ ὁποία, ἂν ἔλειπεν, ἤθελεν εἶσθαι δύσκολον νὰ ὑψωθῇ αὐτὸς ὑπεράνω τῆς βορβορώδους τροχιάς τοῦ ἐλαττώματος τῆς ὑπερφιλαντίας.

Συμβουλευοῦσι τινες ν' ἀποφύγωμεν τὴν φιλίαν, διότι, κατὰ τὴν γνώμην των, εἰς ὑπερβολὴν ἀποκλειστικῶς κυριεύει τὴν ψυχὴν, εἰς ὑπερβολὴν προσηλόνει εἰς ἑαυτὴν τὸν νοῦν· εἶναι πηγὴ ζηλοτυπιῶν· ἀλλ' ἐγὼ συμφωνῶ μὲ τινα ἔξοχον φιλόσοφον, Φραγκίσκον τὸν ἐκ Σάλης, ὅστις εἰς τὸν φιλόθεόν του ὀνομάζει τοῦτο « κακὴν συμβουλὴν. »

Ὁμολογεῖ ὅτι ἐνδέχεται νὰ ᾔναι φρόνησις ἡ ἀπὸ τὰ κοινόδια ἀπαγόρευσις τῆς ἰδιαιτέρας φιλίας, « ἀλλ' εἰς τὸν κόσμον, λέγει, ἀνάγκη νὰ συνάπτονται διὰ τῆς φιλίας, ὅσοι θέλουν νὰ πολεμῶσιν, ἔχοντες ὁδὸν τὴν σημαίαν τῆς ἀρετῆς, τὴν σημαίαν τοῦ σταυροῦ. . . . ἄνθρωποι, ζῶντες εἰς τὸν κόσμον, ὅπου μέλλουν νὰ υπερνικήσωσι τόσας δυσκολίας ἕως νὰ φθάσωσιν εἰς τὴν πρὸς τὸν Θεὸν ὁδόν, ὁμοιάζουν τοὺς περιηγητὰς ἐκείνους, οἵτινες εἰς τὰς τραχεῖας ἢ ὀλισθηρὰς τρίβους κρατοῦνται συναλλήλως διὰ νὰ ὑποστηρίζωνται καὶ νὰ ὀδοιπορῶσιν ἀσφαλέστερον. »

Καὶ τῶνόντι, οἱ πονηροὶ συμβοηθοῦνται εἰς τὰς κακουργίας, διατὶ λοιπὸν οἱ ἀγαθοὶ νὰ μὴ συμβοηθῶνται εἰς τὰς ἀγαθοεργίας ;—

I. M. P.